

Мазяр В.Д.

*студент 2-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

СУДОВА ЕТИКА АДВОКАТА

Судова етика - це сфера конкретизації загально моральних уявлень стосовно до здійснення правосуддя, а також формуються в цьому полі специфічні моральні регулятиви, якими керуються професійні учасники судочинства (суддя, адвокат, прокурор і т.д.).

Авторство терміна належить А. Ф. Коні. У 1901 р він написав вступну лекцію в Олександрівському ліцеї навчальному курсу, яка згодом отримала назву "Моральні початки в кримінальному процесі (загальні риси судової етики)", а в 1902 р була опублікована в "Журналі міністерства юстиції". Деякі авторські доповнення і розвиток думки стосовно до постановки проблеми також виявляються в іншій доповіді А. Ф. Коні - "Спільні риси судової етики ", з яким він виступив на засіданні Московського психологічного товариства 22 грудня 1901 року.

А.Ф. Коні обґрунтовував точку зору, згідно якої значення судової етики може виявлятися в таких аспектах як: а) звід певних норм, принципів, правил, що регулюють професійну діяльність у сфері права; б) жива практика і відносини, що об'єктивно складаються між учасниками судочинства; в) наукова дисципліна, що робить етичний аспект професійних вимог та їх застосування предметом свого вивчення; г) спеціальний навчальний предмет, який виступає в якості невід'ємного елементу загальної підготовки майбутніх юристів.

Незважаючи на досить солідний стаж використання цього поняття в юридичній теорії та практиці, ставлення до нього продовжує залишатися неоднозначним.

У 20-50-х рр. ХХ століть у вітчизняній літературі наполегливо насаджувалося думку, згідно якій ніяких особливих моральних норм, що відбивають специфіку певних видів професійної діяльності, бути не повинно. Офіційна точка зору полягала в тому, що соціалістичне суспільство в умовах зростання його соціальної однорідності породжує спільні інтереси, цілі, норми соціальної поведінки людей. Наявність норм групової моралі, що відбивають специфіку соціальних умов життя і діяльності окремих категорій громадян, а отже, і наявність у них особливих цілей, категорично заперечувалося. З подібного роду установок логічно випливав висновок, що представники різних професій, в якій би сфері суспільного життя вони не були зайняті, повинні керуватися виключно нормами соціалістичної моральності. Така, зокрема, була позиція А. Я. Вишинського, який обіймав у 30-х роках ХХ століття пост Генерального прокурора СРСР. (Сорокотягин И.Н. Маслеев А.Г., Профессиональная этика юриста: учебник для бакалавров.- Москва, Юрайт.-2013.-316с.)

В правосудді один з найважливіших осіб – це адвокат. Адвокат – юрист, що надає професійну правову допомогу громадянам та юридичним особам шляхом реалізації права в їх інтересах. Він, як ніхто інший з учасників майбутнього судового процесу, повинен готуватися ґрунтовно-психологічно, морально і фізично. У судовому процесі клієнт може сказати вам правду про своє діяння, а на суді все заперечувати і тоді адвокат залишається один на один зі своєю совістю. Головний суддя адвоката - його власна совість. Саме вона має підказати йому допустимість тих прийомів, які він використовує, виконуючи свої обов'язки захисту підсудного. "Кримінальний захисник повинен бути людиною доброю, досвідченою у слові, озброєною знанням і глибокою чесністю, безкорисливою і незалежною в судженнях; він правозаступник, але не слуга свого клієнта і не знаряддя його піти від заслуженої кари правосуддя" (Кони А.Ф. Избр. произведения. - Т. 1. - С. 72.)

Судовий процес адвоката складається з запитання в судовому процесі, в професіоналізмі адвоката з клієнтом і довіри адвоката до рішень експертів. Кожен з цих компонентів має свої плюси та мінуси.

Запитання в судовому процесі мають бути максимально точними і сукупність цих питань мають призвести до певної цілі. Ці питання задаються не через те, що суддя, прокурор чи адвокат не знайомі з справою, а щоб показати свою позицію і отримати бажану відповідь. Але є випадки, коли не правильно сформульоване питання призвести до програшу справи, а навіть поставити під сумнів професіоналізм адвоката. Яскравий приклад присутній у Гребенькова Г.В. в навчальному посібнику «Юридична етика» 2004р.

Для того, щоб виграти справу адвокат має бути обережним у своїх порадах і наставляннях. Етика адвоката не дозволяє йому ухилитися від відповіді на запитання підсудного – це рівносильно залишити його без захисту. В адвокатській практиці може трапитися так, що підсудний перед початком розгляду справи в суді чи вже в ході розгляду справи раптом звертається до адвоката за порадою такого плану: я подумав і вирішив, якщо суд мені зарахує щире каяття, в усьому зізнатися, що ви мені порадите? Відповідь на таке запитання вимагає дипломатичності та високого професіоналізму. Можна уявити ситуацію, коли адвокат відповість: так, ви правильно вирішили, суд дійсно враховує щире визнання і каяття. Підсудний у суді так і вчинив, однак суд за певних міркувань призначив йому максимальне покарання. У цьому разі вся злість засудженого, усі його розчарування в правосудді будуть звернені ненавистю до адвоката, що порадив в усьому зізнатися. (Гребеньков Г.В., - Юридична етика: навч. посібник., Київ. Алерта. 2004р.- с.167)

Правильним рішенням в цій і схожій ситуації – пояснити всю ситуацію і його можливі рішення. Наприклад: коли задають такі питання потрібно сказати, що зазнавшись у всьому можуть зменшити строк покарання, але можуть судити в повній мірі. Суддя не зобов'язаний зменшити строк покарання. Тому це рішення має прийняти сам підзахисний і усвідомити, що за свої слова буде нести покарання.

При розгляді будь-якої справи можуть бути свідки або проведені експертизи. Експерт може сфальсифікувати результат експертизи спеціально або випадково. Коли адвокат отримав справу і в ній була проведена експертиза, то він зобов'язаний ще раз перевірити її на достовірність, адже рішення експертизи може вплинути на рішення судді. Було б не етично обвинувачувати всіх експертів у несумлінності чи упередженості. Однак не менш аморально з боку адвоката при захисті інтересів особи, що довірилась йому, не переконатися особисто в ідентичності відображення події в документах слідчого і адекватності зроблених експертами висновків. (Гребеньков Г.В., - Юридична етика: навч. посібник., Київ. Алерта. 2004р.- с.171)

В деяких випадках вирішальну роль в судді відіграє свідок. Він звичайно під присягою дає показання. Але опитний адвокат всі його слова перевірить, щоб переконатися в цьому або використати його слова в суді на користь для себе.

Одним із елементів культури прокурора й адвоката є їх зовнішній вигляд. В статті 12 Правил адвокатської етики вказано, що при здійсненні професійної діяльності адвокат зобов'язаний дотримуватись загальноприйнятих норм ділового етикету, в тому числі щодо зовнішнього вигляду.

"Варто вдягатися просто і пристойно. У костюмі не повинно бути нічого вигадливого і крикливого (різкі кольори, незвичайний фасон). Брудний, неохайний костюм справляє неприємне враження. Це важливо пам'ятати, бо психологічний вплив на тих, що зібралися в залі, починається ще до промови, із моменту появи перед публікою". (Бедь В.В. Юридична психологія: навч. посібник. -2-ге вид., доп. і переробл. – К.: МАУП, іл.- Бібліогр.: с., 2003- 436с.).

Марценюк Я.С.

*студентка 5-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АДВОКАТІВ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗГІДНО ДОГОВОРУ ПРО НАДАННЯ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Відповідно до Міжнародної конвенції «Про правову допомогу в правових відносинах по цивільним, сімейним і кримінальним справам», ст. 59 Конституції України, законів України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» і «Про безоплатну правову допомогу» - особа має право на правову допомогу.

Для захисту порушених прав, свобод та законних інтересів особа може звернутися до адвоката та укласти з ним договір про надання правової допомоги, у п.5 ч.1 ст. 1 «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» надано поняття «договір про надання правової допомоги» – домовленість, за якою одна сторона (адвокат, адвокатське бюро, адвокатське об'єднання) зобов'язується здійснити захист, представництво або надати інші види правової допомоги другій стороні (клієнту) на умовах і в порядку, що визначені договором, а клієнт